

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) และการวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกลุ่มประชากร โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดซ้ำในคดีต่างๆ ซึ่งศาลได้พิจารณาคัดสินเสร็จเด็ดขาดแล้ว และต้องขังอยู่ในทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร โดยฝ่ายสถิติและข้อมูลราชทัณฑ์ กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ ระบุว่า มีผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำจำนวนทั้งสิ้น 157 ราย

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำที่ ต้องขังอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้น 147 ราย ส่วนที่สอง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์ไว้ทั้งสิ้น 10 ราย จากผู้ต้องขังหญิงส่วนที่เหลือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแล้ว จากนั้นจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับ ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำกลุ่มดังกล่าว ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 157 ราย

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

3.2.1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) โดยผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เพื่อต้องการทราบรายละเอียดต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3.2.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Social Research) โดยลักษณะของการวิจัยจะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

3.2.3 การศึกษาวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 แบบสอบถาม

มีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) ทำการศึกษานหาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2) กำหนดขอบเขตในส่วนเนื้อหาของคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่จะทำให้การศึกษา

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีรายละเอียดครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ อายุขณะกระทำผิดครั้งแรก สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และการมีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ ภาระหนี้สิน ประวัติการกระทำผิดของบุคคลในครอบครัวและ

เครือข่าย ประสาทของครอบครัว การคบเพื่อน และสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ฐานความผิด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย จำนวนครั้งที่กระทำผิด ฐานความผิด กำหนดโทษ และระยะเวลาหลังจากพ้นโทษครั้งก่อน

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะอย่างอิสระ

หลังจากนั้น ก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการ ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามก่อน ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงในเนื้อหาสาระ สามารถวัดในสิ่งที่ ต้องการวัดได้

2) การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และให้อาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบและแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงนำ แบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำซึ่งต้องขังอยู่ในทัณฑสถานหญิง ธานี จำนวน 30 คน และเนื่องจากแบบสอบถามของการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มี ลักษณะเป็นข้อเท็จจริง (fact) ดังนั้น จึงไม่ได้นำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าความ เชื่อมั่น หากแต่นำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบ แบบสอบถามได้ แล้วจึงนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อตรวจสอบและแก้ไขแล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3.3.2 ส่วนวิธีการสัมภาษณ์จะลึกลงไป ผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ที่ลักษณะของข้อ คำถามคล้ายกับข้อคำถามในแบบสอบถาม แต่คำถามในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวจะมีความละเอียด มากกว่าคำถามในแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ชัดเจน และตรงกับความรู้สึก ภายในจิตใจของผู้ตอบมากยิ่งขึ้นซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ ผู้วิจัยได้สร้าง แบบสัมภาษณ์ขึ้นจากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำ และ หาความเที่ยงตรงโดยถือเกณฑ์การตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำ แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปทดสอบกับผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำ (pre-test) จำนวน 5 คน โดยเลือกเอา

ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำที่มีลักษณะและคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง นำมาปรับปรุงให้แบบสัมภาษณ์เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น เมื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์จนสมบูรณ์แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ซึ่งขั้นตอนในการสัมภาษณ์มีดังนี้คือ

1) การสร้างความไว้วางใจ (Rapport) เพื่อให้ผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจ ขั้นตอนนี้จะใช้เวลาในแต่ละรายไม่เท่ากัน การสร้างสัมพันธภาพในขั้นตอนนี้จะเป็นการพูดคุย โดยพูดคุยในเรื่องทั่วไป จนเกิดความไว้วางใจกันจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์

2) การสัมภาษณ์ หลังจากที่คุณผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำดังกล่าวเริ่มมีความคุ้นเคยกับผู้วิจัยแล้ว จึงเริ่มต้นทำการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ ซึ่งในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยก็จะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลไปด้วย เพื่อต้องการทราบถึงปฏิกิริยาของผู้ให้สัมภาษณ์ และถ้าหากผู้ให้สัมภาษณ์เฝ้าเริ่มมีความรู้สึกเมื่อหน่ายเกิดขึ้น ผู้วิจัยจะหยุดการสัมภาษณ์ไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนัดหมายสัมภาษณ์ใหม่ในวันถัดไป สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งนั้นจะใช้ประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อรายต่อวัน ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วในแต่ละรายจะให้สัมภาษณ์ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปมอบให้กับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ซึ่งรับผิดชอบทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจึงนำหนังสืออนุมัติของกรมราชทัณฑ์ไปติดต่อกับผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงกลางเพื่อขี้นางรายละเอียด และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดวันเวลาที่จะเข้าทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-22 กรกฎาคม 2542

3.4.2 ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วย รวมจำนวน 4 คน ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามบัญชีรายชื่อของผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำที่ตั้งอยู่ในทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 147 คน

สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องที่สุดผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำวันละ 20 คน โดยจัดกลุ่มผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำ

ออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 5 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วยดูแล แนะนำ และอธิบาย ข้อคำถามในแบบสอบถามอย่างใกล้ชิด สำหรับผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำคนใดที่ไม่สามารถอ่านหนังสือ ออกหรือเขียนหนังสือไม่ได้ ผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วยก็จะอ่านข้อคำถามและช่วยเขียนคำตอบตาม ข้อมูลของผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำดังกล่าว

3.4.3 ส่วนการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้หญิงที่กระทำผิดซ้ำนั้น ผู้วิจัยจะติดต่อกับผู้หญิงที่ กระทำผิดซ้ำทั้ง 10 ราย โดยเดินทางไปพบและพูดคุยในเรื่องต่างๆ ไป เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและ ให้อารมณ์ดีและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับผู้ศึกษาอย่างเต็มที่ หลังจากนั้นจึงนำ แบบสัมภาษณ์ที่จัดเตรียมไว้ไปทำการสัมภาษณ์ทั้ง 10 ราย โดยระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาจะใช้ วิธีการสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลไปด้วยซึ่งหากผู้ให้ข้อมูลเกิดความเบื่อหน่ายจะหยุดสัมภาษณ์ และนัดวันถัดไป ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลตอบไม่ตรงคำถามหรือไม่เข้าใจส่วนใด ผู้วิจัยจะอธิบายจน ผู้ตอบเกิดความเข้าใจ โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะทำการบันทึกคำตอบที่ได้ด้วยตนเอง จากนั้นจึงนำ ข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับแล้ว จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงแบบรหัส (Coding Sheet) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผล และประมวลผลด้วยการใช้วิธีการทางสถิติใน การวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science - SPSS for Windows) ในการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำตาราง วิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยดังนี้

- 1) วิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอในรูป ตารางประกอบความเรียง
- 2) วิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย และอธิบายสาเหตุในการกระทำผิดซ้ำของผู้หญิงในทัศนสถานหญิงกลาง ไว้ดังนี้

1) การวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้น ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายและพรรณนาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (Thick Description) เพื่อให้ในการเปรียบเทียบและเพื่อดูการกระจายของข้อมูล โดยนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่

2) การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square) ซึ่งจะสามารถแสดงความสัมพันธ์โดยใช้ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยดูจากตาราง (Crosstabulation) สูตรทั่วไปของไคสแควร์ คือ

$$\chi^2 = \frac{(O - E)^2}{E}$$

เมื่อ O = ค่าของข้อมูลที่รวบรวมได้ (observed value)

E = ค่าของข้อมูลที่คาดว่าจะเป็น (expected value)

$$E = \frac{r \times k}{N}$$

หมายความว่าคำนวณได้จากผลคูณของแต่ละ r

ตามแนว (row) และแต่ละค่า k ตามสดมภ์ (column)

หารด้วยจำนวนทั้งหมด

3) การหาค่า Gamma เป็นระเบียบวิธีการทางสถิติที่บอกให้ทราบถึงทิศทางและระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละคู่ โดยสามารถใช้ได้กับตาราง RxC ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบขนาดและทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยค่า Gamma ใช้วิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ระดับ Ordinal) กับตัวแปรตาม (ระดับ Ordinal) และหากค่า Gamma ที่ได้มีค่าอยู่ระหว่าง +1, 0 และ -1 จะสามารถอธิบายความหมายได้คือ ค่า Gamma เข้าใกล้ +1 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางเดียวกัน, ค่า Gamma เข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันน้อยหรือแทบไม่มีความสัมพันธ์กันเลย และค่า Gamma เข้าใกล้ -1 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางตรงกันข้าม

โดยใช้สูตรในการวิเคราะห์ดังนี้

$$G = \frac{f_o - f_i}{f_o + f_i}$$

f_a คือ จำนวนความถี่ที่สอดคล้อง (The frequency of agreement)

f_i คือ จำนวนความถี่ที่ขัดแย้ง (The frequency of inversion)

3) ในส่วนข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดนั้น จะใช้วิธีการประมวลวิเคราะห์
ประเมินผลด้วยมือ (Manual Tabulation)

3.5.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย